

Sniffning

Vad är det?

Sniffning är att i berusningssyfte andas in och sniffa på olika substanser. Substanserna som sniffas kan vara förtunnings- och lösningsmedel, drivgaser, butan och propan-kolväten samt nitriter. Sådant finns till exempel i vissa sprayburkar, lim, målfärg, lack, nagellacksborttagningsmedel och cigarettändare.^[1] Till och med lustgas används i berusningssyfte.^[2] Vanligast är att andas in kemikalierna ur originalförpackningen, nasalt eller oralt. Substansen kan också överföras till pappers- eller plastpåse, varvid kemikalien dras in ur påsen.^[1]^[3]

Legal status: En del sniffningssubstanser är farliga kemikalier. Försäljningen av farliga kemikalier är i någon mån reglerad: narkotiska eller hälsovådliga kemikalier får inte överlåtas om det råder misstankar om att de kommer att användas i berusningssyfte.^[4]

Utbredning och problemanvändning: Sniffning är ganska sällsynt i Finland och brukarna är till övervägande del ungdomar.^[5]^[6] Av de unga har ungefär 10 procent provat på. Av den vuxna befolkningen har omkring två procent använt lösningsmedel eller lim i berusningssyfte. Problemanvändning förekommer knappast alls, för bland finländska ungdomar är sniffning vanligen något man provar på någon enstaka gång.^[6]

Hur verkar det?

Den berusande mekanismen bakom sniffning är tillsvidare inte helt förklarad.^[1]^[3] Antagandet är att vissa substanser som sniffas påverkar i stort sett samma punkter i hjärnan som alkohol.^[7] Den huvudsakliga effekten är förlamning av centrala nervsystemet.^[1]

Den berusande effektens varaktighet och styrka beror i hög grad på vilken substans det är fråga om. Flytande substanser, såsom butan, verkar snabbare och starkare. Lim avger kemikalieångor betydligt långsammare. Huvudregeln är att verkningarna känns av genast och och varar i några minuter.^[1]

Upplevda verkningar: Positivt upplevda verkningar av sniffning kan vara känslor av spänning, eufori och hämningsslöshet. Verkningarna har jämförts med alkoholberusning.^[1]^[3]^[7] Inandning av giftiga kemikalier irriterar emellertid också slemhinnor och andningsvägar. Detta kan leda till bland annat illamående, hosta och andnöd.^[1] Önskade verkningar av berusningstillståndet kan också vara minnesluckor, virrighet och hallucinationer.^[7] Sannolikheten för hallucinationer ökar om berusningen upprepas flera gånger i följd.^[1]

Efter sniffning är man vanligen trött och har huvudvärk. Berusningen är delvis en följd av tillfällig syrebrist i hjärnan.^[1]

Huvudsakliga risker

Akuta risker: Sniffning är förenat med risk för plötslig död. Sniffning kan föranleda rytmstörningar eller förlama andningen. Sniffning kan följas av medvetlöshet vilket är förenat med risk för att kvävas av spyor. En person som är berusad av sniffning är också mer olycksbenägen. De fall som runt om i världen har lett till döden har i allmänhet haft samband med sniffning av kemikalier som ingår i bränslen samt luftrenare och cigarettändare.^[1]^[8] Särskilt farligt har det visat sig vara att andas ur plastpåse.^[8] Det finns ytterst sparsamt med forskningsrön om olycksfall som i Finland skulle ha orsakats av sniffning.

Risker med riklig användning: I längden orsakar sniffning kronisk snuva, upprepade näsblodsattacker, sårighet i näsa och mun, olika infektioner och darrningar. Med sniffning följer särskilt illaluktande andedräkt. Långvarigt bruk har också kopplats till apati, depression och fientlighet. Paranoida tankegångar kan stärkas med användning.^[1] Sniffning har också förknippats med risk för skador på hjärna, lever och njurar.^[7]

Upprepad sniffning av lösningsmedel och andra kemikalier är särskilt farligt för den unga människans hjärna, som inte är färdigt utvecklad.^[9]^[10] Användning av lösningsmedel har bland annat konstaterats göra hjärnbalken mindre.^[9] En del

förändringar kan vara bestående. ^[10]

Beroende: Det finns ytterst lite forskningsrön om sniffningsberoende. I forskningslitteraturen finns i alla fall abstinenssymptom omnämnda. Dessa har jämförts med abstinenssymptomen för alkohol, som kan vara till exempel ångest, darrningar, illamående och sömnstörningar. ^[7]

Användning under graviditeten: Det finns föga forskning om hur graviditeten påverkas av sniffning. ^[11] Det förefaller som om riklig sniffning under graviditeten kan orsaka bestående skador av samma typ som alkohol. Sådana skador är förändringar i barnets utseende och utvecklingsstörningar i hjärnan. ^[8]

Hur kan riskerna minimeras?

Risken i samband med sniffning är svår att minska. Inandning av giftiga kemikalier skadar alltid organismens vävnader. ^[7]

Man ska helst undvika att sniffa flera gånger i följd, eftersom upprepade tillstånd av syrebrist kan leda till medvetslöshet. ^[1] ^[2] En person som har förlorat medvetandet ska vändas att ligga på sidan, för att eliminera risken för kvävning av spyor, och föras till akuten.

Frisk luft kan hjälpa mot den trötthet och huvudvärk som kommer efter sniffning.

link

Källor ►

Källa till webbadress:<https://paihdelinkki.fi/sv/databank/snabbinfo/sniffning>